

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

S T U D Y

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies ☺

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexamapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

VOORBEREIDENDE EKSAMEN

2022

NASIENRIGLYNE

EKONOMIE VRAESTEL 1 (10731)

22 bladsye

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1****1.1 MEERVOUDIGEKEUSE**

- 1.1.1 A – dubbeltelling ✓✓
- 1.1.2 B – afswaai-trog-opswaai-piek ✓✓
- 1.1.3 B – Ouditeur-generaal ✓✓
- 1.1.4 C – onderwaardeer ✓✓
- 1.1.5 D – 'n Subsidie op opkomende wynboere om wynuitvoer aan te moedig ✓✓
- 1.1.6 C – Brasilië, Rusland, Indië, China en Suid-Afrika (BRICS) ✓✓
- 1.1.7 A – korridors in Suid-Afrika (Aanvaar A/B as antwoorde) ✓✓
- 1.1.8 D – arbeidsproduktiwiteit ✓✓

(8 x 2) (16)

1.2 PASITEMS

- 1.2.1 I – Dit behels uitset, werkloosheid en inflasie. ✓
- 1.2.2 G – Word gebruik om die veranderinge in 'n reeks data oor 'n sekere tydperk te ontleed ✓
- 1.2.3 A – 'n Korttermyn (drie maande) skuldverpligting van die sentrale regering ✓
- 1.2.4 B – Die verskil tussen die waarde van 'n land se uitvoere en die waarde van 'n land se invoere vir 'n gegewe tydperk (Aanvaar beide B en F) ✓
- 1.2.5 H – 'n Klein onderneming met 'n klein markaandeel en word direk deur sy eienaars bestuur ✓
- 1.2.6 C – Ontwerp om te help bou aan Suid-Afrika se industriële basis in kritieke sektore van produksie en vervaardiging met toegevoegde waarde ✓
- 1.2.7 D – Voordele en fasiliteite wat hoofsaaklik deur 'n regering verskaf word om die lewenskwaliteit van burgers te verbeter ✓
- 1.2.8 E – Verwydering van staatsinmenging in handelsvloeie ✓

(8 x 1) (8)

1.3 GEE DIE TERM

1.3.1	Markprys ✓		
1.3.2	Die nuwe ekonomiese paradigma ✓		
1.3.3	Departement van Finansies/Tesourie ✓		
1.3.4	Ontluikende markte/ ekonomieë ✓		
1.3.5	Strategiese geïntegreerde projekte ✓		
1.3.6	Arbeidsmagdeelnamekoers ✓	(6 x 1)	(6)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B

Beantwoord enige TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK.

VRAAG 2: MAKRO-EKONOMIE

2.1 Beantwoord die volgende vrae.

2.1.1 Noem enige TWEE totale aanwysers van makro-ekonomie.

- Nasionale inkomste ✓
 - Nasionale besteding ✓
 - Nasionale produksie ✓
 - Totale indiensneming ✓
 - Algemene pryse van goedere en dienste ✓
 - Totale geldvoorraad ✓
 - Leidende/Sloerende/Saamgestelde/Samevallende ✓
- (Enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2 x 1) (2)

2.1.2 Hoe dra 'n gebrek aan kapasiteit by tot die mislukking van die openbare sektor?

- Die gebrek aan vaardighede kan lei tot bestuursmislukking en dienslewering wat ineenstort. ✓✓
 - Werkers in die openbare sektor het dalk onvoldoende opleiding en ondervinding wat lei tot verkeerde besluite en lae produktiwiteit. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(1 x 2) (2)

2.2 Lees die volgende inligting en beantwoord die vrae wat volg.

2.2.1 Noem EEN voorbeeld van 'n leidende aanwyser.

- Werksadvertensie spasie ✓
 - Verkope van nuwe passasiersvoertuie ✓
 - Indeks van verbruikersvertroue ✓
 - Gemiddelde ure gewerk ✓
 - Gemiddelde weeklikse werksure in vervaardiging ✓
 - Fabrieksbestellings vir goedere ✓
 - Bouplanne goedgekeur/behuisingpermitte ✓
 - Aandelepryse ✓
- (Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(1)

2.2.2 Noem EEN eksterne faktor wat sakesiklusse laat verander.

- Natuurrampe ✓
 - Politieke redes ✓
 - Sielkundige redes ✓
 - Verandering in weerpatrone ✓
 - Tegnologiese skokke ✓
 - Smaakskokke ✓
- (Aanvaar enige ander korrekte relevante reaksie.)

(1)

2.2.3 Beskryf kortlik die term *saamgestelde aanwyser*.

'n Saamgestelde aanwyser word gevorm wanneer individuele aanwysers in 'n enkele indeks saamgestel word. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

2.2.4 Verduidelik hoe die opswaafase van die sakesiklus, kommoditeitspryse sal affekteer.

Die verwagting is dat kommoditeitspryse moet styg omdat die totale vraag toeneem en die totale aanbod tydens 'n opswaai kan oorskry. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

2.2.5 Hoe kan ekonomiese aanwysers besigheidsdoeltreffendheid in Suid-Afrika verbeter?

- 'n Ekonomiese aanwyser is ekonomiese data, gewoonlik van makro-ekonomiese skaal, wat deur ontleders gebruik word om huidige of toekomstige beleggingsmoontlikhede te interpreteer. Hierdie aanwysers help ook om die algemene gesondheid van 'n ekonomie te beoordeel. ✓✓
- Beleggers kan aanwysers gebruik om hulle te help om voorspellings te maak oor waarheen die mark op pad is. ✓✓
- Ekonomiese aanwysers soos indiensneming, inflasie en BBP help nie net om te voorspel hoe die ekonomie presteer nie, maar help ook om te voorspel of die aandelemark in waarde gaan daal of toeneem. ✓✓
- Ekonomiese aanwysers help beleggers/besighede om transaksies in die konteks van ekonomiese gebeure te oorweeg en prysaksies tydens hierdie gebeurtenisse te verstaan. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2 x 2)

(4)

2.3 Bestudeer die spotprent hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

2.3.1 Identifiseer die semistaatsinstelling wat in 2021 geprivatiseer is.

Suid-Afrikaanse Lugdiens (SAA/SAL) ✓

(1)

2.3.2 Noem EEN rede vir die stigting van ondernemings in staatsbesit.

Verskaffing van strategiese dienste, wat noodsaaklik is vir die optimale funksionering van die land. ✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(1)

2.3.3 Beskryf kortlik die term *openbare sektor*.

Openbare sektor is die deel van die ekonomie wat deur die regering besit en bedryf word, nie deur private besighede of individue nie. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

2.3.4 Hoe finansier die regering sy begrotingstekort?

- Regerings leen geld om vir begrotingstekorte te betaal, en wanneer 'n regering geld leen, dra dit by tot sy nasionale skuld. ✓✓
- Regerings kan slegs inkomste verhoog deur belasting te verhoog of ekonomiese groei te verhoog. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

2.3.5 Waarom moet semi-staatsinstellings (SBO's) volledig verslag gee van hul aktiwiteite aan die publiek?

- Dit gee die publiek 'n geleentheid om toegang te verkry tot die effektiewiteit en doeltreffendheid van semistaatsinstellings. ✓✓
- Dit help om doeltreffende bestuur en monitering van semistaatsinstellings te verbeter om te verseker dat daar geen vermorsing in die gebruik van die hulpbronne is nie. ✓✓
- Dit word gebruik as 'n maatstaf van kontrole en teenwigte om die gedrag van amptenare en bestuurders te reguleer om te verseker dat beleide van hul instellings reageer, goeie bestuur bevorder en tot voordeel van openbare belang is. ✓✓
- Aanspreeklikheid vir wettigheid is gemoeid om te verseker dat die bevoegdhede wat deur die wet gegee word, nie oorskry word nie. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2 x 2) (4)

2.4 Bespreek hoe die bestedingsmetode BBP(E)gebruik word om die bruto binnelandse produk te bereken.

- Die bestedingsmetode is 'n stelsel vir die berekening van die bruto binnelandse produk (BBP) wat verbruik, investering, staatsbesteding en netto uitvoer kombineer. ✓✓
- Dit is die algemeenste manier om BBP te skat. Dit sluit alles in wat die private sektor, insluitend verbruikers en private firmas, en die regering bestee binne die grense van 'n bepaalde land, wat moet optel tot die totale waarde van alle voltooide goedere en dienste wat oor 'n sekere tydperk geproduseer word. ✓✓
- Hierdie metode produseer nominale BBP, wat dan aangepas moet word vir inflasie om die reële BBP tot gevolg te hê. ✓✓
- Die formule vir besteding is $BBP=C+I+G+(X-M)$. ✓✓
- Die mees dominante komponent in die berekening van BBP onder die bestedingsmetode is verbruikersbesteding, wat die meerderheid van Suid-Afrikaanse BBP uitmaak. Verbruik word tipies opgedeel in aankope van duursame goedere (soos motors en rekenaars), nie-duursame goedere (soos klere en kos) en dienste. ✓✓
- Die tweede komponent is staatsbesteding, wat besteding deur die staat, plaaslike en provinsiale regering verteenwoordig, op verdedigings- en nie-verdedigingsgoedere en -dienste, soos wapens, gesondheidsorg en onderwys. ✓✓

- Besigheidsbelegging is een van die mees wisselvallige komponente wat in die berekening van BBP ingaan. Dit sluit kapitaalbesteding deur firmas in op bates met nuttige lewensduur van meer as een jaar elk, soos vaste eiendom, toerusting, produksiefasiliteite en aanlegte. ✓✓
 - Die laaste komponent wat in die bestedingsbenadering ingesluit is, is netto uitvoere, wat die effek van buitelandse handel van goedere en dienste op die ekonomie verteenwoordig. ✓✓
- (Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (4 x 2) (8)
(Maksimum van 4 punte vir blote noem van feite)

2.5 Ontleed die verband tussen die Mediumtermyn-bestedingstraamwerk (MTBR) en die nasionale begroting.

- Die Mediumtermyn-bestedingstraamwerk (MTBR) voorsien die regering van 'n instrument om die spanning tussen mededingende beleidprioriteite en begrotingsrealiteit te bestuur. ✓✓
- Dit help om besteding te herprioritiseer en ingeligte beleidskeuses te maak wat op mediumtermyn bekostigbaar is. ✓✓
- MTBR's verbeter begrotingsformulering deur die ontwikkeling van bestedingsplanne wat op bestaande hulpbronne gebaseer is aan te moedig en deur fiskale dissipline te bevorder. ✓✓
- MTBR's kan nasionale begrotingstabiliteit verhoog deur onsekerheid in die finansiële vloei te verminder. ✓✓
- MTBR's kan doeltreffendheid in die nasionale begroting verbeter, aangesien dit sorg vir groter aanspreeklikheid en deursigtigheid. ✓✓
- Die nasionale begroting stel nie groot veranderinge aan staatsbesteding of belasting voor soos die MTBR doen nie. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)
(Maksimum van 2 punte vir bloot die lys van feite en voorbeeld)

(8)
[40]

VRAAG 3: EKONOMIESE STREWES

3.1 Beantwoord die volgende vrae.

3.1.1 Noem enige TWEE argumente ten gunste van vrye handel.

- Spesialisasie ✓
- Skaalvoordele ✓
- Keuses/Verhoogde welsyn ✓
- Innovasies/Beste praktyk ✓
- Verbeterde internasionale betrekkinge ✓

(2)

3.1.2 Hoe beïnvloed belastingbeleid direkte buitelandse beleggings?

- Hoë belasting sal direkte buitelandse investering verminder terwyl aansporing meer direkte buitelandse investering in die land lok. ✓✓
- 'n Lae belastingkoers sal meer direkte buitelandse investering lok wat sal lei tot die bou van infrastruktuur en werkskepping. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (1 x 2) (2)

3.2 Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

3.2.1 Watter internasionale organisasie moedig vrye handel tussen alle lande in die wêreld aan?

Wêreldhandelsorganisasie ✓ (1)

3.2.2 Waarvoor staan die afkorting AfCFTA?

Afrika Kontinentale Vryhandelsgebied ✓ of African Continental Free Trade Area ✓ (1)

3.2.3 Beskryf kortliks die term *handelsprotokol*.

Ooreenkomste oor handel wat die norme vasstel wat die vlak van handel beheer. ✓✓ (2)

3.2.4 Waarom is industrialisering van kritieke belang vir die ontwikkeling van Afrika?

- Om verbruikers aan te moedig om die vraag weg van buitelandse produkte te skuif na plaaslik vervaardigde produkte. ✓✓
- Om die groei van strategiese nywerhede in die land te bevorder. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

3.2.5 Hoe kan die toepassing van proteksionisme nasionale welsyn verhoog?

- 'n Proteksionistiese handelsbeleid laat die regering van 'n land toe om binnelandse produsente te bevorder, en sodoende die binnelandse produksie van goedere en dienste 'n hupstoot te gee. ✓✓
- Proteksionisme verhoed storting, goedkoop invoer uit die buitenland, wat die winsgewendheid en voortbestaan van plaaslike nywerhede bedreig. ✓✓
- Dit laat die land toe om te diversifieer en selfversorgend te word. ✓✓
- Uitvoerbelasting sal dit toelaat om voordeel te trek uit sy mag in handel en 'n toename in welsyn te genereer. ✓✓
- Kwota's vasgestel deur 'n land wat groot is in 'n internasionale invoermark kan die nasie in staat stel om voordeel te trek uit sy monopsie krag in handel en 'n toename in nasionale welsyn veroorsaak. ✓✓
- Tariewe wat toegepas word om 'n invoer/mededingende industrie te beskerm – 'n oplewing in invoere kan dalk die dreigende werkloosheid in die land verminder of uitskakel.

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (2 x 2) (4)

3.3 Bestudeer die inligting hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

3.3.1 Verskaf EEN aanwyser van dienslewering wat verband hou met sosiale aanwysers.

- Elektrisiteit ✓
- Vullis/Vullisverwydering ✓
- Watervoorsiening ✓
- Sanitasie ✓

(1)

3.3.2 Noem enige EEN gesondheidsaanwyser.

- Kindersterftes ✓
- Sterftes onder 5 jaar ✓
- Besteding aan gesondheid ✓
- Toegang tot sanitasie ✓
- Toegang tot skoon drinkwater ✓

(1)

3.3.3 Beskryf kortliks die term *maatskaplike dienste*.

Voordele en fasiliteite wat hoofsaaklik deur 'n regering verskaf word om die lewenskwaliteit te verbeter. ✓✓

(2)

3.3.4 Hoe het *Gift of the Givers* die regering se mislukking in die verskaffing van basiese dienste in Suid-Afrika beïnvloed?

- Dit verminder die regering se verantwoordelikheid om basiese dienste aan sy burgers te verskaf. ✓✓
- Dit het 'n vennootskap met die regering aangegaan oor rampverligting soos COVID-19-voedsel en mediese bystand verleen. ✓✓
- Dit het sekere gemeenskappe gehelp waar die regering blykbaar misluk het. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

3.3.5 Hoe kan die ongelyke aard van gesondheidsorgvoorsiening meer effektief in Suid-Afrika bestuur word?

- Opgradering van regeringsinstellings sal dit moontlik maak vir die regering om toegang tot gesondheidsorg te gee waar die meerderheid mense dit nodig het. ✓✓
- Opleiding van meer gesondheidsorgwerkers om die kwaliteit van gesondheidsorg te verbeter. ✓✓
- Voorsiening van basiese medisyne in gemeenskapsklinieke sal druk op hospitale verlig om geringe siektes te behandel. ✓✓
- Verhoogde befondsing op gesondheidsorg sal billikheid, doeltreffendheid en beter gesondheidsuitkomste verskaf. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2 x 2) (4)

3.4 Bespreek die rol van Ruimtelike Ontwikkelingsinisiatiewe (ROI's) in Suid-Afrika.

- Ruimtelike ontwikkelingsinisiatiewe (ROI's/SDI's) poog om infrastruktuur te verbeter en beleggings na onderontwikkelde gebiede te lok. ✓✓
- Die ROI's het ten doel om die skepping van lewensvatbare nuwe werkgeleenthede te faciliteer, aangesien potensiële beleggingsgeleenthede, wat deur die proses geïdentifiseer is, deur die private sektor opgeneem word. ✓✓
- Die Suid-Afrikaanse regering sien die behoefte om saam met private kapitaal in vennootskap te werk om sulke ROI's te faciliteer. ✓✓
- As gevolg van fiskale beperkings op die finansiering van padprojekte, die PPP-benadering beteken dat 'n bykomende manier om infrastruktuur en dienste te finansier vanaf ander bronne as die openbare sektor beskikbaar gestel word. ✓✓
- Die Departement van Handel, Nywerheid en Mededinging is die dryfkrag agter industriële en ruimtelike ontwikkeling. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (4 x 2) (8)
 (Maksimum van 4 punte vir bloot die lys van feite)

3.5 Ontleed die rol van entrepreneurs met betrekking tot uitvoerbevordering.

- Entrepreneurskap speel 'n belangrike rol in ekonomiese groei van 'n land deur middel van uitvoere. Dit verhoog die ekonomiese toestand van die mense van die land. ✓✓
- Entrepreneurs help om 'n wêreldbeeld vir Suid-Afrikaanse produkte in die internasionale mark te skep om mee te ding teen buitelandse vervaardigde produkte. ✓✓
- Deur verkope van hul surplusprodukte in buitelandse markte, stel entrepreneurs 'n land in staat om buitelandse valuta te verdien. ✓✓
- Die verdien van buitelandse valuta kan help om 'n gesikte betalingsbalans vir 'n land te handhaaf. ✓✓
- Entrepreneurs ontwikkel plaasvervangende goedere wat ingevoer word en voorkom dus oorafhanklikheid van die buiteland en help terselfdertyd om buitelandse valuta te bespaar. ✓✓
- Plaaslike nywerhede van die land kan vinnig ontwikkel. ✓✓
- Laekoste vervoer en goedkoop vragtariewe kan vir uitvoermarkte gebruik word ✓✓
- DHN verskaf sake-intelligenste en identifiseer besigheidsgeleenthede in ander lande, wat entrepreneurs kan benut ✓✓
- DHN bied tegniese advies en kundigheid oor produkspesifikasies tot advertensies en bemarking, oor buitelandse mark; entrepreneurs kan inligting van hierdie kanaal/bron verkry ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)
 (Maksimum van 2 punte vir bloot die lys van feite en voorbeeld)

(8)
[40]

VRAAG 4: MAKRO-EKONOMIE EN EKONOMIESE STREWE

4.1 Beantwoord die volgende vrae.

4.1.1 Noem enige TWEE regerings prysbeleide wanneer openbare goedere en dienste verskaf word.

- Gratis goedere en dienste ✓
- Hef 'n klein fooi of tolgeld ✓
- Subsidies ✓

(2 x 1) (2)

4.1.2 Waarom is 'n lae besparingsvlak aanwyser nadelig vir die Suid-Afrikaanse ekonomie?

- Die Suid-Afrikaanse ekonomie sal nie sy kapitaalvoorraad kan opbou nie. ✓✓
- Besighede sal nie in staat wees om te belê en hul besighede uit te brei nie. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (1 x 2) (2)

4.2 Bestudeer die grafiek hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

4.2.1 Gee die formule van 'n tweesektormodel van die vermenigvuldiger deur die inligting hierbo te gebruik.

$$AE = C + I \quad \checkmark$$

$$K = \frac{\Delta Y}{\Delta E} \quad \checkmark$$

$$K = \frac{\Delta Y}{\Delta J} \quad \checkmark$$

(1)

4.2.2 Identifiseer die komponent, volgens die grafiek wat 'n verandering in die totale besteding veroorsaak het.

C/Verbruiksbesteding ✓

(1)

4.2.3 Beskryf kortlik die term **vermenigvuldigingseffek**.

Die vermenigvuldigingseffek dui daarop dat 'n inspuiting van nuwe besteding tot 'n groter toename in finale nasionale inkomste (BBP) kan lei. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

4.2.4 Waarom skep 'n toename in beleggings 'n positiewe vermenigvuldigingseffek?

- Firmas sal 'n toename in bestellings kry en meer goedere verkoop wat uitset sal verhoog en firmas sal aanmoedig om meer werkers aan te stel om aan groter vraag te voldoen. ✓✓
- Werkers sal nou hoër inkomste hê en hulle sal meer bestee wat meer besteding en inkomste vir die regering skep. ✓✓

(2)

- Wanneer die regering sy besteding verhoog, is dit 'n inspuiting in die ekonomie, die vermenigvuldiger neem dan oor en soos elke bestedingsronde plaasvind, word meer geld in die ekonomie gegenereer, maar teen die koers van die vermenigvuldiger wat van die mvg verkry word. ✓✓
(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

4.2.5 Bereken die vermenigvuldiger deur die inligting in die grafiek te gebruik en verduidelik die vermenigvuldiger effek op die ekonomie.

$$K = \frac{\text{Veranderin g in inkomste } Y}{\text{Veranderin g in totale besteding AE}}$$

$$= \frac{1\ 200 - 500}{700 - 400} \checkmark$$

$$\frac{700}{300} = 2,3 \checkmark$$

Die vermenigvuldiger toon 'n afname van 2,3 as gevolg van verbruiksbesteding. Die effek is stadiger groei in die ekonomie. ✓

(2 x 2) (4)

4.3 Bestudeer die kaart hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

4.3.1 In watter provinsie is die Makhado Spesiale Ekonomiese Sone geleë?

Limpopo Provinsie ✓

(1)

4.3.2 Noem enige EEN industrie wat geskik is vir belegging in die bogenoemde SES.

- Mineraalveredeling/mynbou ✓
- Landbouverwerking ✓
- Petrochemies ✓

(1)

4.3.3 Beskryf kortliks die term *nywerheidontwikkelingstrategie*.

- Nywerheidontwikkelingstrategie verwys na doelbewuste regeringspogings om die struktuur en verspreiding van nywerheidsaktiwiteite te verander om ekonomiese groei en ontwikkeling te bevorder. ✓✓
- Die strategie om waardetoegevoegde produkte te genereer deur hoogs gevorderde benutting van plaaslike hulpbronne. ✓✓
- Verwys na die wette en regulasies wat daarop gemik is op die aanmoediging van beleggings, verbetering en die uitbreiding van bepaalde nywerhede aan te moedig ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

4.3.4 Verduidelik die stelling, *ontwikkeling vir die mense deur die mense*.

- Die doel van streeksontwikkeling is om mense se lewenstandaard te verhoog. ✓✓
- Geen ontwikkeling kan sonder mense plaasvind nie. ✓✓
- Aspekte soos opleiding en gesondheid is baie belangrik. ✓✓
- Bou infrastruktuur vir die mense wat dieselfde mense gebruik om die infrastruktuur te bou ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2)

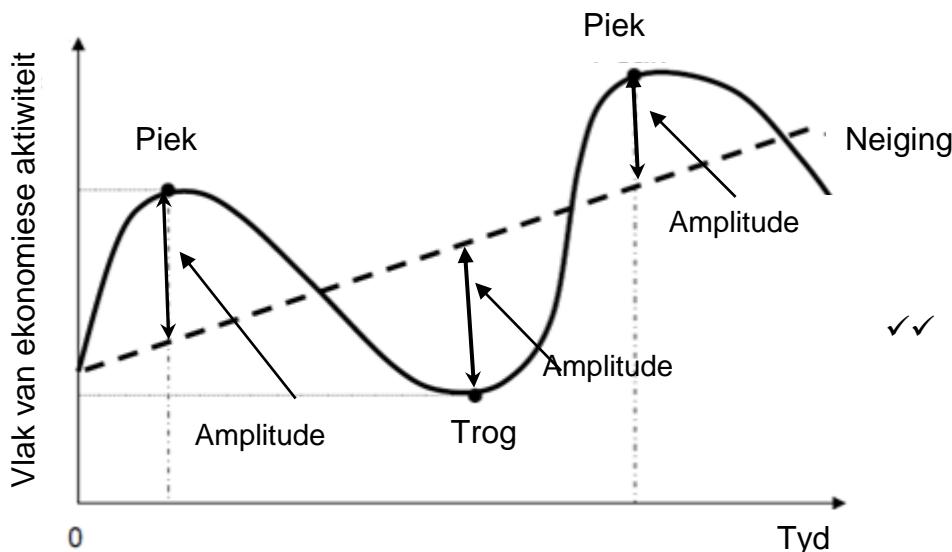
4.3.5 Hoe kan die Suid-Afrikaanse regering die bevordering van beleggings in onderontwikkelde gebiede verseker?

- Finansiële beleggingsondersteuning moet deur verskeie programme verskaf word, insluitend die Klein- en Medium Ondernemingsontwikkelingsprogram. ✓✓
- Nuwe aansporingskemas moet van stapel gestuur word, insluitend skemas om koöperatiewe ondernemings en ondernemings in vrouebesit te ondersteun. ✓✓
- Verskaffing van mikrolenings aan mikro-ondernemings wat 'n leemte in die finansiering aanspreek wat deur ontwikkelings finansierings stellings en private sektor verskaf word. ✓✓
- Finansiële ondersteuning wat aan ondernemings verskaf word, sluit belastingaansporings deur die Strategiese Nywerheidsprogram in. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(2 x 2) (4)

- 4.4 Teken 'n grafiek om die amplitude in 'n sakesiklus te illustreer. Verduidelik die variasies van die amplitude op die sakesiklus.

Punteoekening

Korrekte teken van die sakesiklus : 2 punte

Korrekte posisie en benoeming van die amplitude: 2 punte

(Maks. 4 punte)

- Die amplitude is die afstand tussen die tendenslyn en die piek/trog. ✓✓
 - Amplitude weerspieël die intensiteit van die opswaai en afswaai in ekonomiese aktiwiteit. ✓✓
 - Die amplitude weerspieël die krag van onderliggende faktore soos rentekoerse, uitvoere of verbruikersbesteding. ✓✓
 - 'n Groot amplitude tydens die opswaai dui op sterk onderliggende kragte – wat langer sikelusse tot gevolg het. ✓✓
 - Hoe groter die amplitude, hoe meer ekstreem die veranderinge wat kan voorkom. ✓✓ (Maks. 4)
- (Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.) (4 x 2) (8)
(Maksimum van 4 punte vir blote noem van feite)

4.5 Ontleed die impak van COVID-19 op inflasiekoers aanwyser.

- Maatreëls om COVID-19 te bevat het geleei tot 'n korttermyn toename in verwagtinge en inflasie-onsekerheid. ✓✓
- Inperkingsmaatreëls soos tydelike besigheidssluitings het eers 'n skok aan die aanbodkant aangedui, terwyl besmettingsvrese onsekerheid verhoog het en werkverliese het tot afnames in vraag geleei. ✓✓
- Voedselpryse het gestyg terwyl energie- en dienste-inflasie gedaal het – Die daling kon gesien word in beide energiepryse en in die mandjie goedere wat kerninflasie bepaal. ✓✓
- Daar was 'n effense afname in inflasie oor die algemeen, hoewel pryse van industriële goedere aansienlik toegeneem het. ✓✓
- Die stygging in inflasie in onverwerkte voedsel was abnormaal hoog, wat 'n afname in produksie aandui aangesien die vraag meer stabiel bly, aangesien die inperking nie die verbruiker se basiese behoeftes verander het nie. ✓✓
- Pryse is moontlik ook beïnvloed deur 'n moontlike toename in vraag namate verbruikers voorraad opgegaar het. ✓✓
- Huishoudings met hoër inkomste is geneig om meer te spaar as 'n voorsorgmaatreël wat inflasiedruk verminder het. ✓✓
- Die fiskale beleid wat tydens inperkings- en herstelfases ontplooい word, sal deurslaggewend wees om aanhoudende uitwerking op vraag te vermy en die risiko van deflasie te regverdig. ✓✓
- COVID-19 kan 'n blywende impak hê op die gedrag van verbruikers en besighede wat versigtiger kan raak met hoeveel hul verbruik- en beleggingsbesluite wat die verbruiksmandjie sal beïnvloed. ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(Maksimum van 2 punte vir bloot die lys van feite en voorbeelde)

(8)

[40]

TOTAAL AFDELING B:

80

AFDELING C

Beantwoord EEN van die twee vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK.

Jou antwoord sal soos volg geassesseer word:

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE-TOEKENNING
Inleiding Die inleiding is 'n laer-orde respons. <ul style="list-style-type: none"> • 'n Goeie beginpunt sal wees om die hoofkonsep wat verband hou met die vraagonderwerp te definieer. • Moenie enige deel van die vraag by jou inleiding insluit nie. • Moenie enige deel van die inleiding in die liggaam herhaal nie. • Vermy om in die inleiding te noem wat jy in die liggaam gaan bespreek. 	Maks. 2
Liggaam Hoofgedeelte: Bespreek in detail/In-diepte bespreking/Ondersoek/Bespreek krities/Analiseer/Vergelyk/Evalueer/Onderskei/Differensieer/Verduidelik/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die gegewe grafiek en verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Assesseeer/Debatteer 'n Maksimum van 8 punte mag vir opskrifte/voorbeelde toegeken word.	Maks. 26
 Addisionele deel: Bespreek krities/Evalueer/Evalueer krities/Debatteer/Lei af/Vergelyk/Onderskei/Interpreteer/Hoe?/Stel 'n Maksimum van 2 punte mag toegeken word vir blote lys van feite.	Maks. 10
Gevolgtrekking Enige hoër-orde gevolgtrekking moet die volgende insluit: <ul style="list-style-type: none"> • 'n Kort opsomming van wat bespreek is sonder om feite wat reeds genoem is te herhaal • Enige mening of waardeoordeel oor die feite wat bespreek is • Addisionele ondersteuningsinligting om die bespreking/analise te versterk • 'n Teenstrydige standpunt met motivering, indien nodig • Aanbevelings 	Maks. 2
TOTAAL:	40

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE

- Bespreek, in detail, die aanbodredes vir internasionale handel. (26 punte)
- Ontleed die effek van internasionale handel op die betalingsbalans. (10 punte)

INLEIDING

Internasionale handel is die uitruil van goedere en dienste tussen lande. Handel wêreldwyd gee verbruikers en lande die geleentheid om blootgestel te word aan goedere en dienste wat nie in hul eie lande beskikbaar is nie, of wat binnelands duurder sou wees. ✓✓
(Maks. 2)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante inleiding.)

LIGGAAM: HOOFDEEL

VOORSIENING REDES

Natuurlike hulpbronne ✓

- Hierdie hulpbronne is nie eweredig oor alle lande van die wêreld versprei nie. ✓✓
- Hulle verskil van land tot land en kan slegs uitgebuit word op plekke waar die hulpbronne bestaan. ✓✓
- Suid-Afrika is goed toegerus met verskillende natuurlike hulpbronne, maar minder toegerus met geskoolde arbeid en kapitaal. ✓✓
- Voorbeeld is Japan en Ierland, wat 'n oorvloed van geskoolde arbeid het, maar hulle het 'n gebrek aan natuurlike hulpbronne. ✓✓

Arbeidshulpbronne ✓

- Arbeid verskil tussen verskillende lande in terme van vaardighede, kennis, opleiding, kwaliteit, kwantiteit en ook koste. ✓✓
- Sommige lande soos Switserland het hoogs geskoolde, goed betaalde werkers en hoog produktiwiteitsvlakke. ✓✓

Die beskikbaarheid van kapitaal ✓

- Sommige lande moet hul nywerhede en ekonomiese moderniseer met gevorderde masjinerie, toerusting (aanlegte), maar kan nie hierdie toerusting vervaardig nie, want hulle het nie die kapitaal om dit te doen nie. ✓✓
- Hierdie faktor het dus die behoefté aan internasionale handel verhoog. ✓✓

Gebrek aan entrepreneurskap ✓

- Daardie lande wat goeie entrepreneursvaardighede het, bied meer goedere en dienste vir handel. ✓✓
- Doeltreffendheid bepaal die aanbod van goedere en dienste wat teen laer prys geproduseer word en verminder ook die geleentheidskoste om dit te verkry. ✓✓

Klimaatstoestande ✓

- Lande met gunstige klimaatstoestande maak dit moontlik om sekere goedere teen 'n laer prys as ander lande te produseer. ✓✓
- 'n Voorbeeld is Brasilië, wat die grootste produsent van koffie is. ✓
- Lande het verskillende klimaatstoestande en is dus in staat om verskillende produkte te produseer. ✓✓

Tegnologiese hulpbronne ✓

- Die ontwikkelingsvlakte en innovasieprosesse van lande sal altyd verskil en gevvolglik kan een land dit in oorvloed hê, terwyl ander nie. ✓✓
- Lande soos Duitsland en die VSA het genoeg kapitaal om hoe vlakke van tegnologie en gesondheidsorg te ontwikkel, terwyl ander lande nie toegang het tot die nuutste tegnologie soos basiese internetsdienste en gesondheidsorg nie. ✓✓
- Ontwikkelde lande wat hoe tegnologiese arbeidskragte het, kan sekere goedere en dienste teen 'n lae eenheidskoste produseer. ✓✓

Spesialisering ✓

- Die produksie van sekere goedere en dienste laat sommige lande toe om dit teen 'n laer koste as ander produsente te produseer. ✓✓
- Japan vervaardig elektroniese goedere en verkoop dit teen 'n baie laer prys. ✓✓
- Internasionale handel stel lande in staat om te spesialiseer in die produksie van goedere en dienste waarin hulle 'n vergelykende voordeel bo ander het. ✓✓
- Die meeste van hierdie surplusproduksie word na ander lande uitgevoer en die inkomste wat uit hierdie uitvoere verdien word, kan gebruik word om hul invoere te finansier. ✓✓

(n Maksimum van 2 punte kan toegeken word vir blote lys van feite.) (Maks. 26)

ADDISIONELE DEEL:

Ontleed die effek van internasionale handel op die betalingsbalans.

- Internasionale of eksterne handel is die vloei van goedere en dienste oor internasionale grense. ✓✓
 - Die betalingsbalanstransaksies (BOP) bestaan uit invoere en uitvoere van goedere, dienste en kapitaal, sowel as oordragbetalings, soos buitelandse hulp en oorbetaling. ✓✓
 - 'n Land se betalingsbalans en sy netto internasionale beleggingsposisie skep saam sy internasionale rekening. ✓✓
 - 'n Betalingsbalanssurplus beteken die land voer meer uit as wat dit invoer. Dit verskaf genoeg kapitaal om vir alle binnelandse produksie te betaal. ✓✓
 - Omgekeerd, as die invoer uitvoere oorskry, bestaan 'n ongunstige handelsbalans, of 'n handelstekort. ✓✓
 - Toename in goedere-uitvoer sal daartoe lei dat 'n land 'n positiewe betalingsbalans het. ✓✓
 - Die saldo tekort of surplus het 'n impak op die wisselkoers van 'n land se geldeenheid. ✓✓
 - 'n Sterk geldeenheid stimuleer invoere en beperk uitvoere terwyl 'n swakker geldeenheid uitvoere stimuleer en invoere ontmoedig. ✓✓
 - 'n Tekort in die betalingsbalans lei tot 'n groter vraag na buitelandse valuta tot die nadeel van 'n land se geldeenheid wat in hierdie situasie sou depresieer. ✓✓
 - 'n Oorskryding van die rekeningsaldo behels egter 'n groot hoeveelheid buitelandse valuta waaroor 'n land se geldeenheid omgeruil sal word. 'n Toenemende vraag na die land se geldeenheid sal lei tot 'n appresiasie van die geldeenheid. ✓✓
- Toerisme en ander hoëvlakdienste: ✓ (1 punt vir die frase)

Effek van globalisering op internasionale handel (spesialisasie, massaproduksie, doeltreffendheid en globalisering aangesien die gevolge van internasionale handel aan die betalingsbalans gekoppel kan word)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(Maks. 10)

GEVOLGTREKKING

- Lande wat meer oop is vir internasionale handel is geneig om vinniger te groei, te innoveer, produktiwiteit te verbeter en hul burgers hoër inkomste en meer geleenthede te gee. Integrasie in die globale ekonomie deur internasionale handel en globale waardekettings dra by tot plaaslike en globale ekonomiese groei en armoedevermindering. ✓✓ (Maks. 2)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante hoër-orde gevolg trekking)

VRAAG 6: EKONOMIESE STREWES

- Bespreek, in detail, die doelstellings en doelwitte van die volgende groei- en ontwikkelingsbeleide:
 - Nuwe Groeipad (NGP) (13)
 - Uitgebreide Openbare Werke-program (UOWP) (13)(26)
- Ontleed Suid-Afrika se fiskale beleid in terme van voordele in natura (natura-vordele) as 'n maatreël om die ekonomiese welsyn van sy burgers te verbeter. (10)

INLEIDING

Die Nuwe Groeipad weerspieël die regering se verbintenis tot die prioritisering van werkskepping in alle ekonomiese beleide. Dit identifiseer strategieë wat Suid-Afrika in staat sal stel om op 'n meer regverdige en inklusiewe wyse te groei terwyl Suid-Afrika se ontwikkelingsagenda bereik word. ✓✓

Die Uitgebreide Openbare Werke-program is een van die regering se sleutelprogramme wat daarop gemik is om armoede en inkomsteverligting te verskaf deur tydelike werk vir werkloses. ✓✓ (Maks. 2)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante inleiding.)

LIGGAAM: HOOFDEEL

Die Nuwe Groeipad (NGP) is in 2010 geïmplementeer. ✓

Doelwitte

Die Nuwe Groeipad het groot verbeterings in die regering voorgestel, met 'n oproep om onnodige rompslomp te verminder, mededinging in die ekonomie te verbeter en vaardigheidsontwikkeling te versterk. ✓✓

Doelwitte

- Groen ekonomie: ✓ Uitbreidings in konstruksie en die vervaardiging van tegnologieë vir son-, wind- en biobrandstof. ✓✓ Skoon vervaardiging en omgewingsdienste is geprojekteer om 300 000 werksgeleenthede teen 2020 te skep. ✓✓
- Landbou: ✓ Werksgeleenthede sal geskep word deur die hoë insetkoste aan te spreek en verwerking en uitvoerbemarking op te skaal. ✓✓ Ondersteuning vir klein boerderye sal toegang tot sleutelinsette insluit. ✓✓
- Mynbou: ✓ Verhoogde mineraalontginning en verbetering van infrastruktuur en vaardigheidsontwikkeling. Dit fokus steun vir veredeling op die finale vervaardiging van verbruikers- en kapitaalgoedere, wat grootskaalse indiensneming kan skep. ✓✓
- Vervaardiging: ✓ Herindustrialisering in die Suid-Afrikaanse ekonomie gebaseer op die verbetering van prestasie deur innovasie, vaardigheidsontwikkeling en verlaagde insetkoste in die ekonomie. ✓✓
- Toerisme en ander hoëvlakdienste: Behou indiensnemingspotensiaal en vorm die raamwerk vir Suid-Afrika om homself te posisioneer as die hoëronderwysmiddelpunt van die Afrika-kontinent. ✓✓

Spesifieke doelwitte

- Die skep van vyf miljoen werksgeleenthede teen 2020. ✓
- Skep jeugbrigades waarin 'n miljoen jong volwassenes van opleiding en werkervaring voorsien moet word. ✓✓
- Skep 'n meer inklusiewe, arbeidsabsorberende en doeltreffende ekonomie. ✓✓
- Om die werkloosheidskoers tot 15 persent te verminder. ✓✓
- Die Nuwe Groeipad het ses prioriteitsareas vir werkskepping vasgestel: Infrastruktuurontwikkeling, landbou, mynbou, vervaardiging, die "groen" ekonomie en toerisme. ✓✓
- 'n Oorgang na 'n groen ekonomie behels die uitbreiding van groen produksie en markte; ✓✓
- die uitputting van natuurlike hulpbronne en agteruitgang van ekosisteme wat deur ekonomiese aktiwiteit veroorsaak word, te verminder; ✓✓
- toenemende afhanklikheid van laekoolstof energievoorsiening om klimaatsverandering te versag. ✓✓

(Maks. 13)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

UITGEBREIDE OPENBARE WERKE-PROGRAM (UOWP)

- Dit is in 2004 bekendgestel. ✓

UOWP (EPWP) fokus op vier sektore:

- Nie-staat sektor ✓ – gelei deur die Onafhanklike Ontwikkelingstrust OOT (IDT) verskaf befondsing aan NRO's om gereelde deeltydse werk met gereelde inkomste te verskaf ✓✓
- Omgewings- en Kultuursektor ✓ – Hierdie sektor skep werksgeleenthede deur uitheemse plantegroei skoonmaakprojekte, vleilandrehabilitasieprogramme, afvalbestuur en gemeenskapstoerismeprojekte. ✓✓
- Die maatskaplike sektor ✓ – fokus op die verhoging van die gehalte van tuisgebaseerde sorg en vroeë kinderontwikkelingsprogramme ✓✓

Doel

- Om armoede en inkomsteverligting deur tydelike werk aan arm, ongeskoolde en werklose Suid-Afrikaners te verskaf. ✓✓
- Dit bied arbeidsintensieve werksgeleenthede. ✓✓
- Dit is 'n landwee program op alle vlakke van regering en staatsbeheerde ondernemings. ✓✓
- Bied 'n belangrike geleentheid vir arbeidsabsorpsie en inkomste-oordragte aan arm huishoudings op kort en medium termyn. ✓✓

Doelwitte

- Werksgeleenthede binne die infrastruktuur fokus meer op arbeidsverwante aktiwiteite (byvoorbeeld instandhoudingsprogramme) en sal waarskynlik gereelde werk aan groot getalle mense verskaf. ✓✓
- Fase 1 se fokus was op werksgeleenthede vir arm en werklose huishoudings, KMMO-ontwikkeling en dienslewering. ✓✓
- Fase 2 (April 2009 – Maart 2014) se doelwit was om werksgeleenthede vir 4,5 miljoen tydelike en 2 miljoen permanente werksgeleenthede te verskaf. ✓✓
- Verhoogde teikens vir aangewese groepe (vroue, jeug en mense met gestremdhede). ✓✓
- Verskaf werksgeleenthede vir 6 miljoen mense in Fase 3 (April 2014 – Maart 2019). ✓✓
- Verskaf tydelike werksgeleenthede aan 5 miljoen mense en 2,3 miljoen permanente werksgeleenthede in Fase 4 (April 2019 – Maart 2024). ✓✓

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

(Maks. 13)

BYKOMENDE DEEL

Ontleed Suid-Afrika se fiskale beleid in terme van voordele in natura (natura-voordele), as 'n maatreël om die ekonomiese welsyn van sy burgers te verbeter.

- Gesondheidsorgbestedings kan lei tot beter voorsiening van gesondheidsgeleenthede, wat menslike kapitaal kan versterk en produktiwiteit kan verbeter, en sodende bydra tot ekonomiese prestasie. ✓✓
- Skoolmaaltye kan die voedingstatus van voorskoolse kinders, laerskoolkinders en adolesente verbeter deur makro- en mikronutriënttekorte aan te spreek. Dit lei tot

verbeterde voeding en gesondheid, verminderde morbiditeit, en verhoogde leervermoë en inskrywing. ✓✓

- Huishoudings met opgevoede mense staan 'n beter kans om hulself uit swak lewensomstandighede te lig as huishoudings sonder opgevoede mense daarin. ✓✓
- Onderwys is die sleutel tot die verhoging van ekonomiese doeltreffendheid en sosiale konsekwentheid. Deur die waarde en doeltreffendheid van hul arbeid te verhoog, help dit om die armes uit armoede op te hef. ✓✓
- Gratis basiese elektrisiteit van 50 kWh per huishouding per maand vir 'n netwerk-energiestelsel (gekoppel deur die nasionale elektrifiseringsprogram) word voorsien. Hierdie hoeveelheid elektrisiteit sal genoeg wees om basiese beligting, basiese waterverhitting met 'n ketel, basiese strykwerk en 'n klein TV en radio te voorsien. ✓✓
- Riool en sanitasie, sowel as vaste afvalbestuur, word tot R50 per maand of 100% subsidie aan behoeftige huishoudings gesubsidieer. ✓✓
- Gratis basiese water bestaan uit ten minste 'n basiese hoeveelheid van 6 kl (6 000 l) water per maand, per huishouding. ✓✓
- Infrastruktuur verseker maklike beweging van goedere en grondstowwe, en verminder daardeur ondoeltreffendheid en lei tot doeltreffende benutting van skaars hulpbronne en skakel vermorsing uit. ✓✓
- Waar gebruikersfooie gehef word, trek arm mense en lae-inkomste verdieners meer voordeel as ander gebruikers omdat hulle niks of minder as hoër inkomste verdieners betaal nie. ✓✓

(Maks. 10)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante antwoord.)

SLOT

Beleide behoort vertroue te versterk in die land se vermoë om 'n fiskale konsolidasiepad te volg, die doeltreffendheid van bestedings te verbeter en inkomstemobilisering te versterk. ✓✓

(Maks. 2)

(Aanvaar enige ander korrekte relevante hoër-orde gevolgtrekking.)

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40

TOTAAL: 150